

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Muziekwinkel Rombaux in Brugge

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Muziekwinkel Rombaux, Mallebergplaats 13, Brugge – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/31005/134.1

Stefanie Gilté

27/04/2018

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.2.1.	Voorgeschiedenis	4
1.2.2.	Muziekwinkel Rombaux, een nieuw tijdperk	6
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	8
1.3.1.	Exterieur	8
1.3.2.	Interieur	8
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	12
2.	Evaluerend gedeelte	12
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	12
2.1.1.	Historische waarde	12
2.1.2.	Architecturale waarde	13
2.1.3.	Industrieel-archeologische waarde	16
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	16
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	16
2.4.	Juridische toestand.....	17
2.4.1.	Onroerend erfgoed:	17
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	17
3.	Beheersvisie	17
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	17
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	17
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	18
4.	Bronnen	18
4.1.	Archiefbronnen	18
4.2.	Internetbronnen.....	19
4.3.	Literatuur	19
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	19
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming.	19
5.2.	Fotobijlage	19
5.3.	Cultuurgoederen	20
5.4.	Documentatie	20
5.5.	Criterionota	20

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit beschermingsdossier maakt deel uit van het thematische beschermingspakket 'winkelinterieurs'. Meer duiding over dit thematische pakket is terug te vinden in de criterianota in bijlage. Deze criterianota werd opgemaakt in functie van de selectie en waardering van waardevolle winkelinterieurs met het oog op het behoud en de bescherming van dit erfgoed. Hierin worden de belangrijkste krijtlijnen in de evolutie van winkelinterieurs geschetst en de erfgoedwaarden en criteria besproken die aan de basis liggen van de selectie van beschermingswaardige winkels.

Naar aanleiding van ad hoc beschermingsaanvragen voor enkele winkels in Sint-Niklaas, Antwerpen en Aalst en de publicatie '*Goed bewaarde winkelinterieurs*' door Katherine Ennekens (2014)¹ werd een selectie gemaakt van winkels die in aanmerking komen voor bescherming.

Dit dossier betreft de bescherming als monument van de muziekwinkel Rombaux. Dit dossier vormt een eerste dossier in een reeks beschermingsdossiers binnen het thema "winkelinterieurs".

1.1. Situering

Dit beschermingsdossier betreft de muziekwinkel Rombaux, Mallebergplaats nummer 13 in Brugge. Deze speciaalzaak is ondergebracht in een statig pand met een rijke interieuraankleding. Deze winkel is gelegen in de Mallebergplaats, in het centrum van Brugge, enkele meters van de Burg, een van de belangrijkste historische pleinen in de stad Brugge.

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. Voorgeschiedenis

Het pand Mallebergplaats nummer 13 kent een lange voorgeschiedenis. Het pand maakte deel uit van het middeleeuwse complex "Onze Lieve Vrouw van Montserrat".² Het oorspronkelijk pand was omstreeks het midden van de 16de eeuw te bouwvallig. De toenmalige eigenaar, Daniel de Schietere, besloot om het pand te slopen en te laten heropbouwen. Een afbeelding van het pand is terug te vinden op de kaart van Marcus Gerards van 1562. Het pand wordt afgebeeld met een vrij eenvoudige bakstenen lijstgevel met in de uiterste linkertravee een poort. In tegenstelling tot de woning is de poort rijk uitgewerkt in renaissancestijl. Het pand is twaalf traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak.

De originele renaissancepoort wordt op een gedetailleerde manier weergegeven in het werk getiteld "*Collection de plans, coupes, élévations, voutes, plafonds etc, des principaux monuments d'architecture et de sculpture de la ville de Bruges*", van stadsarchitect J.B. Rudd. Dit wijst op het belang van deze poort in de architectuurgeschiedenis.³

Op 18 september 1592 komt het "huis Montserrat" in handen van Niclaeys de Schietere en vervolgens in handen van Joost de Schietere, vermoedelijk de zoon van Niclaeys. In 1696 behoort het huis toe aan Jacques de Schietere. In 1723 komt het eigendom in handen van een dochter van Jacques de Schietere, namelijk Marie Charlotte. De volgende eigenaar van het huis z.g. "Montserrat" is Robert Coppieters, gehuwd met Jeanne Le Bailly. Robert

¹ ENNEKENS K. 2014: *Goed bewaarde winkelinterieurs*. Antwerpen.

² RAU J. 1991: De "Onse Vrouwe van Montserratpoort" te Brugge, *Brugs Ommeland*, XXXI, 1-2, 65-84.

³ RUDD J.B. 1823: *Collection De Plans, Coupes, élévations, Voutes, Plafonds, Etc., Des Principaux Monumens D'architecture Et De Sculpture De La Ville De Bruges, Depuis Le 14e. Jusqu'au 17e. Siècle*. A Bruges: chez Bogaert-Du Mortier.

Coppieters was burgemeester van Brugge en speelde een belangrijke rol in het politieke leven van de stad onder het Oostenrijks en het Frans bewind. Na de dood van Robert Coppieters in 1797 wordt de woning verhuurd aan de familie de Peneranda. In 1820 wordt de woning bewoond door de familie Brewer uit Engeland. Vanaf 1834 wordt de woning bewoond door afstammelingen van de familie Coppieters.

In 1840 wordt het bestaande pand grondig verbouwd⁴. Volgens de bouwvergunning wordt een bijkomende verdieping aangebracht. Op de tekening van de bestaande toestand zien we duidelijk dat het gaat over in oorsprong vier afzonderlijke panden telkens voorzien van een schild- of zadeldak. De renaissancepoort bleef behouden en het schrijnwerk werd vernieuwd.

In 1870 is het huis eigendom geworden van Auguste Braet. Hij dient een bouwaanvraag in om het pand op te splitsen in vier afzonderlijke woningen⁵. De eigenaar is bereid om de renaissancepoort gratis aan de stad Brugge te schenken op voorwaarde dat de afbraak van de poort op kosten van de stad Brugge gebeurt. In dat jaar had de stad Brugge verbouwingsplannen met de Rijksmiddelbare jongensschool in de Boomgaardstraat, de renaissancepoort kon gebruikt worden als nieuwe toegangspoort. Met de opdeling van het pand in vier afzonderlijke woningen en de overbrenging van de poort in 1874-1876 naar de Boomgaardstraat komt een einde aan de geschiedenis van het huis "Montserrat". De vier afzonderlijke woningen worden verhuurd of verkocht. Onder leiding van de toenmalige stadsarchitect Louis Delacenserie werd de poort zorgvuldig gedemonteerd. De renaissancepoort werd voorzien van een nieuwe bekroning naar ontwerp van beeldhouwer Hendrick Pickery.

De huidige muziekwinkel Rombaux was te situeren in het derde huis met gedetailleerde voordeur. Het pand Mallebergplaats nummer 13 had sinds 1870 een winkelfunctie.⁶ Het werd gebruikt door de Siciliaanse fotograaf Corrado Valvo⁷. Hij verbleef er met zijn broer François die eveneens fotograaf was. Corrado Valvo was een ingeweken fotograaf uit Zuid-Europa. Hij werd geboren in het Siciliaanse Noto op 20 december 1843. Op 3 februari 1869 kwam hij naar Brussel om te werken in de fotostudio van Sebastiano Cecele. In 1868 kreeg hij een patent op een door hem speciaal ontwikkeld fotografisch proces. In 1869 vestigde hij zich in Brugge en huurde hij eerst een pand in de Wollestraat, later in de Witte Leertouwerstraat en in 1870 in het pand Mallebergplaats nummer 13. Rond die tijd was het oorspronkelijk pand "Onze Lieve Vrouw van Montserrat" opgedeeld in vier verschillende panden. Corrado Valvo richtte in het pand Mallebergplaats nummer 13, zijn portretstudio in. Eind 1873 verliet hij Brugge. Corrado Valvo werd opgevolgd door een andere niet-Brugse fotograaf, namelijk Louis Arthur Brayer. In 1882 verliet hij het pand aan de Mallebergplaats en werd hij opgevolgd door twee fotografen namelijk Jeanne Hermans en Caroline Gerard. Jeanne Hermans durfde de witte achtergronden gebruiken en ze poogde af te stappen van de theatrale of onnatuurlijke poses die toen schering en inslag waren. Haar werk werd dan ook nationaal en zelf internationaal gewaardeerd. Caroline Gérard was tot 1891 verbonden met het fotografie-atelier van Jeanne Hermans.

In 1923 zocht Jeanne Hermans voor zichzelf een kleinere behuizing aan de Vlamingstraat nummer 52. Haar fotostudio behield ze tot 1925 in het pand Mallebergplaats nummer 13. De traditie van fotografen op deze locatie eindigde dan. Er kwam een fietsenhandel in de plaats. In 1924 werd een aanvraag ingediend door de toenmalige eigenaar Houtaert voor het *"plaatsen van eener dubbele vitrien met portael en oprollende luik, alsook het aanbrengen eener loggia in den voorgevel van het huis Mallebergplaats n° 13"*⁸. De toen eenvoudige lijstgevel met een dubbelhuisopstand van drie traveeën breed en twee en een

⁴ Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 39/1840.

⁵ Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 111/1870.

⁶ RAU J. 2001: *Een eeuw Brugge 1800-1900*, Brugge, 46-47.

⁷ RAU J. 2001: *Een eeuw Brugge 1800-1900*, Brugge, 46-47.

⁸ Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 142/1924.

halve bouwlaag hoog werd voorzien van een winkelpui. De winkelruimte bevond zich op de verhoogde begane grond en was toegankelijk via enkele traptreden. De neoclassicistisch getinte winkelpui is drieledig opgebouwd en bestaat uit een verdiept geplaatste centrale toegang geflankeerd door twee grote winkelramen met kleine roeden in de bovenlichten. De geprofileerde puibalk is voorzien van panelen in een geprofileerde omlijsting. Op de verdieping werd centraal een erkeruitbouw geplaatst, die qua vormgeving aansluit bij de winkelpui. Intern werd het gebouw ook grondig verbouwd. De verhoogde begane grond kreeg twee winkelruimtes met daarop aansluitend een salon. Achteraan was er een atelierruimte voorzien.

In het meest linkse huis, Mallebergplaats nummer 9, woonde advocaat Victor van Hoestenbergh. Het huis, Mallebergplaats nummer 11, was tot 1962 eigendom van de familie Pickery. Het werd gekocht door Arsène de Love, die het in 1964 liet slopen om een appartementsgebouw te bouwen.

In 1927 komt het pand Malleberplaats nummer 13 in handen van de familie Rombaux en start een nieuw tijdperk.

1.2.2. Muziekwinkel Rombaux, een nieuw tijdperk

Arthur Rombaux (1883-1962) richtte samen met zijn echtgenote Elisa Flament de muziekhandel "A. Rombaux" op tegen het einde van de eerste Wereldoorlog. Arthur Rombaux studeerde in zijn jeugd piano aan het Stedelijk Muziekconservatorium. Dit talent wendde hij op jonge leeftijd aan voor het muzikaal opluisteren van feesten en recepties. Het eerste pand waar de muziekwinkel gevestigd was bevond zich op de Mallebergplaats nummer 10. Dit pand van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog was afgewerkt met een bepleisterde en beschilderde lijstgevel. De gevel was opengewerkt met segmentboogvormige muuropeningen in een vlakke omlijsting. Een specifieke winkelpui was niet aanwezig, wel verwezen de uithangborden en opschriften naar de winkel die hier was ondergebracht. Op een foto van vóór 1926 zien we de vroegere winkel, ondergebracht in het pand Mallebergplaats nummer 10, van Arthur Rombaux-Flament. Toen kon je terecht in de winkel voor herstellingen, piano's en grammofoonplaten.

Op een foto van 1924, gemaakt naar aanleiding van de begrafenis van burgemeester Visart de Bocarmé, zien we aan de linkerzijde de eerste winkel van Arthur Rombaux en aan de rechterzijde de winkel van fotografe Jeanne Hermans. De winkel is voorzien van een uithangbord met volgend opschrift: "Pianos/ Musique/ A. Rombaux". Nieuwe en tweedehands piano's werden er verkocht. Er was een atelier voor het herstellen van piano's. Samen met enkele vakmensen organiseerde hij een servicedienst voor het stemmen en herstellen van piano's. Zijn echtgenote was verantwoordelijk voor de verkoop van bladmuziek en de 78 toerenplaten, toen in volle opkomst. Halfweg de jaren 1920 werd het pand Mallebergplaats nummer 13 aan de overkant aangekocht en ingericht als muziekwinkel. Volgens een bouwvergunning van 1926 werd het bestaande pand Mallebergplaats nummer 13 verbouwd om de nieuwe winkelfunctie er in onder te kunnen brengen⁹. Volgens bewaarde advertenties uit de jaren 1930 kon je in "Maison H. Rombaux-Flament terecht voor "Location, échange, Accordage, Réparations et transport par auto". Er werden hier ook langspeelplaten verkocht van onder meer de platenfirma's "His masters voice" of "la voix du maître", "Columbia" en "Pathé".

Het huidige uitzicht van het pand is het resultaat van verbouwingen in 1926, toen de familie Rombaux verhuisde van het pand Mallebergplaats nummer 10 naar het pand Mallebergplaats nummer 13. Ze lieten het bestaande pand verbouwen. Hiervoor werd een bouwvergunning afgeleverd in 1926. In de bouwvergunning werd een "machtiging

⁹ Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 343/1926.

gevraagd voor het verlagen van de vitrienen en van den benedenvloeren, alsook tot het afbreken en herbouwen van aanhoorigheden, in het huis Mallebergplaats nummer 13".

Volgens de bestaande toestand had het pand een verhoogde begane grond en was het toegankelijk via vier trapjes. De toegang zit geïntegreerd in een sobere neoclassicistische winkelpui die aansluit bij een erker op de eerste verdieping. De winkelpui is voorzien van een centrale verdiept geplaatste deur geflankeerd door een winkelraam die in de bovenlichten is voorzien van kleine roedeverdeling. De winkelpui wordt afgelijnd door een geprofileerde puibalk. Voor de verbouwingen zag de plattegrond er als volgt uit: de winkelruimte, gelegen op de verhoogde begane grond, bevond zich in de ruimtes aan de straat gelegen links en rechts van de centrale inkom. Een lange centrale gang gaf toegang tot het achterliggende atelier van de vroegere fotograaf. De verhoogde begane grond verwijst naar de aanwezigheid van een middeleeuwse kelder die hier oorspronkelijk zat. Deze kelder was een overblijfsel van de "Onze Vrouwe van Montserratpoort".

Volgens de goedgekeurde bouwvergunning werd de bestaande winkelpui qua vormgeving grosso modo behouden. De verhoogde begane grond verdween, vermoedelijk omwille van praktische redenen. Wellicht vormden de trapjes een obstakel om piano's naar binnen te brengen in de winkel. De kelder verdween eveneens. De borstwering van de winkeletalage werd eveneens verlaagd. De huidige winkelinrichting dateert vermoedelijk ook uit die periode.

In 1935 wordt opnieuw een bouwaanvraag ingediend door Arthur Rombaux voor "*het verhoogen der werkplaats van het huis Mallebergplaats nr. 13*".¹⁰ Toen werd ook de pianotoonzaal op de eerste verdieping aangekleed en in gebruik genomen. De piano's werden door middel van een pianolift naar de toonzaal op de eerste verdieping gebracht. Op de tweede verdieping was er een atelier waar muziekinstrumenten werden hersteld en of onderhouden. Het bestaande volume van één bouwlaag hoog werd met een bouwlaag verhoogd. Op de eerste verdieping werd de toonzaal voor muziekinstrumenten ondergebracht. In oorsprong was dit een toonzaal voor piano's. Hiernaar verwijzen de opschriften "pianos magazijn op het verdiep / magasin de piano's à l'étage". De piano's werden met behulp van een pianolift op de verdieping gebracht. Boven de toonzaal bevond zich de herstelwerkplaats voor muziekinstrumenten. De lift gaf ook toegang tot de werkplaats op de tweede verdieping.

De muziekwinkel Rombaux was een begrip in Brugge. Ze was steeds vertegenwoordigd op de handelsbeurs in Brugge en stond hier met een uitgebreide stand waarop de nieuwste modellen werden tentoongesteld.

In de belangrijkste kranten zoals "La Patrie" en "Journal de Bruges" werd steeds een advertentie opgenomen. Volgens de advertentie kon je bij het Huis Rombaux terecht voor o.m. "pianos, radio, pick-up, musiques, phonos et disques". Bij de familie Rombaux kon je ook terecht voor het huren van muziekinstrumenten, het herstellen en de aankoop ervan. Ze waren ook gespecialiseerd in snaar- en tokkelinstrumenten.

Hun enige dochter Laure stapte na haar studies in de zaak. Samen met haar echtgenoot - ir. François Minne - nam ze stilaan het roer over en veranderden de vennootschap tot BVBA nog voor hun drie kinderen de muziekhandel vervoegden. De 33 toerenplaat en 45 toerenplaat alsook de muziekcassette en de elektrische klavieren hadden toen het muzieklandschap veranderd.

In het jaar 1990 werd de jongste zoon Ignace Minne zaakvoerder en tot op vandaag runt hij de zaak samen met zijn echtgenote. Hun tweede zoon vervoegde het team in 2012.

¹⁰ Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 593/1935.

Tot op vandaag is deze winkel in gebruik en speelt nog steeds een belangrijke rol als speciaalzaak voor muziek en muziekinstrumenten.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

De muziekwinkel Rombaux is ondergebracht in een statig pand met een rijke interieuraankleding. Het hoofdvolume is een breedhuis van drie traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Oorspronkelijk een vrij eenvoudige lijstgevel die het resultaat is van enkele ingrijpende verbouwingen. In 1924 werd de bestaande eenvoudige lijstgevel verfraaid met neoclassicistische elementen zoals onder meer het plaatsen van de erkeruitbouw op de verdieping, het aanbrengen van lijstwerk rond de ramen en het plaatsen van een uitgewerkte kroonlijst. In 1926 werd het pand verbouwd om er een nieuwe winkelfunctie in onder te brengen.

Haaks op het hoofdvolume staat een volume van verankerde baksteen van twee bouwlagen hoog onder een pannen geknikt zadeldak. Dit volume is ingericht als toontaal op de eerste verdieping en werkplaats op de tweede verdieping.

1.3.1. Exterieur

Het hoofdvolume heeft een bepleisterde en beschilderde lijstgevel op de begane grond voorzien van een gevelbrede winkelpui. De winkelpui is drieledig opgebouwd en bestaat uit twee brede winkelramen die de verdiepte toegang flankeren. De winkelpui kan afgesloten worden door een houten rolluik. Voor de toegang bevindt zich een mozaïekvloer voorzien van sierlijke letters "Musique". De etalageramen zetten aan op een lage plint van blauwe hardsteen. De bovenlichten van de winkelramen zijn voorzien van kleine roedeverdeling. De deur, toegankelijk via het toegangsportaal is opgevat als een vleugel deur voorzien van vaste panelen onderaan en bovenaan een vast paneel met kleine roedeverdeling. Het geheel is gevat in een houten winkelpui met een eenvoudige classicistische vormgeving. De puibalk was oorspronkelijk voorzien van de volgende opschriften: "La voix de son maitre" / "Lutherie" / "Pathe" / "Columbia". Deze opschriften verwijzen naar de belangrijkste platenmaatschappijen waarvan hier platen werden verkocht.

De verdieping is centraal voorzien van een erkeruitbouw die rust op sierlijke consolestenen. De erkeruitbouw is voorzien van een zware kroonlijst. De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensteropeningen, op de verdieping in een vlakke bepleisterde omlijsting met behouden schrijnwerk (T-ramen) en rolluikkasten op de eerste verdieping. De kroonlijst is voorzien van klossen en eronder een blanco fries.

Haaks op het hoofdvolume staat een volume van verankerde baksteen van twee bouwlagen hoog onder een pannen geknikt zadeldak. Dit volume is ingericht als toontaal op de eerste verdieping en werkplaats op de tweede verdieping.

1.3.2. Interieur

In 1926 werd door Arthur Rombaux een aanvraag ingediend om de winkelpui te wijzigen en het interieur op de begane grond en op de verdieping te wijzigen.¹¹ Dit komt overeen met de huidige winkelinrichting. In 1935 wordt een aanvraag ingediend om de achterliggende werkplaats met een bouwlaag te verhogen.¹² Wellicht werd toen ook de toonzal op de eerste verdieping aangekleed.

1.3.2.1. Winkelruimte

In de winkelruimte treffen we een beschilderde L-vormig opgestelde houten kastenwand met geprofileerde kroonlijst aan in neoclassicistische stijl. Deze wand bestaat enerzijds uit een kast waarin oorspronkelijk de partituren werden bewaard. Deze kastenwand is

¹¹ Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 342/1926.

¹² Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 593/1935.

opgebouwd uit twintig kleine en negentig grotere lades. De lades zijn telkens voorzien van een handgreep waarin een label voor het aanbrengen van een opschrift zit geïntegreerd. Deze wand is aan de kant van de etalage voorzien van een vitrinekastje met een beglaasd deurtje waar eventueel kleinere muziekinstrumenten konden tentoon gesteld worden. Onder de laden bevinden zich uittrekbare planken om koopwaar op te leggen. Hieronder bevinden zich nog legplanken.

Anderzijds bestaat deze kastenwand uit open rekken waaronder twaalf lades met een handgreep waarin een label zit geïntegreerd. Eronder bevindt zich een opbergsysteem bestaande uit open rekken.

De toonbank vormt één geheel met de andere meubels in de winkel.¹³ De toonbank wordt in een afzonderlijke bijlage beschreven omdat de toonbank een cultuurobject is. Volgens de definitie in het decreet ¹⁴ is een cultuurobject een roerend goed die omwille van hun erfgoedwaarde van algemeen belang is, waarvan het samen voorkomen met het gebouw een bijzondere waarde heeft en dat ofwel ontworpen is voor of vervaardigd met het beschermd goed ofwel gerelateerd is aan de functie van het beschermd goed kan aangetoond worden. De toonbank beantwoordt aan deze definitie. De toonbank kan verplaatst worden en wordt bijgevolg beschouwd als een roerend goed.

De kleinere muziekinstrumenten zoals violen staan opgesteld in kasten met beglaasde deuren. Die bevinden zich aan de rechterzijde van de winkel. De wand is voorzien van kasten die aan de muur zijn bevestigd. Deze kastenwand bestaat uit zes kasten opgebouwd uit elk twee beglaasde deuren en één kast met één deur. De kastenwand wordt geritmeerd door canelures en wordt in zijn geheel afgedekt door een geprofileerde lijst. Elke kast is voorzien van een eenvoudig verluchtingrooster die zorgde voor de luchtcirculatie in functie van de muziekinstrumenten die zich in de kasten bevonden.

De vloer in de winkel is voorzien van een mozaïekvloer. Het plafond is bepleisterd en voorzien van bepleisterde balken rustend op uitgewerkte consolestenen voorzien van acanthusbladeren. Deze balken zijn voorzien van de opschriften die verwijzen naar de achterliggende "Auditiesaal" en de "Pianotoonzaal" op de verdieping.

In de etalage was het ook mogelijk om winkelwaren uit te stallen. Hiervoor was in het verlengde van de etalageramen een soort diepe vensterbank voorzien om de winkelwaren aan te prijzen.

1.3.2.2. De Auditiesaal

De "Auditiesaal", bestaat uit een enfilade van twee rijk aangeklede salons, en is toegankelijk via een dubbele deur met fraaie en artistiek hoogstaande glas-in-loodramen en elementen die verwijzen naar muziek. De glas-in-loodramen zijn gedecoreerd met de voorstelling van modillons en van muziekinstrumenten opgehangen aan een strikmotief.

De deur is gevat in een omlijsting voorzien van rijk versierde zwikken met glas-in-loodramen met voorstelling van blaas- en snaarinstrumenten, lauwerkransen en bloemenguirlandes. Erboven een hoofdgestel, centraal doorbroken door een zware gegroefde S-vormige console, waarboven een hoofdgestel bestaande uit een fries met acanthusbladeren en een eierlijst.

Beide salons zijn onder meer voorzien van bepleisterde plafonds met sierelementen die verwijzen naar de muziek zoals onder meer musicerende engeltjes. De vloer bestaat uit parket. De schouw is afgewerkt met een imitatie-houtbeschildering. De schouwbanken zijn rijk versierd met onder meer leeuwenkoppen, guirlandes en rijk uitgewerkte consoles met onder meer guirlandes en acanthusbladeren. De schouwbank is versierd met

¹³ Zie afzonderlijke bijlage 3 cultuurobjecten.

acanthusbladeren en een eierlijstje. Het bepleisterd plafond bestaat uit een centrale rozet en in de hoeken een lauwerkrans.

Het tweede salon is toegankelijk via een dubbele deur geflankeerd door telkens een vast paneel. De deurvleugels zijn voorzien van kleine roedeverdelingen met geslepen glas. Het bovenlicht is vast en is drieledig opgevat. Het bestaat uit een centrale ruitfiguur geflankeerd door een medaillonvormig venster. Boven de deur bevindt zich een rijk uitgewerkte supraporte opgebouwd uit een centrale medaillon met musicerende putti geflankeerd door acanthusbladeren, bloemenguirlandes en een hoorn des overvloeds. De supraporte is bovenaan afgewerkt met een strikmotief en een eierlijst, eronder met een tandlijst. De deur is voorzien van beslag in messing. De afwerking van de deur is in harmonie met de aankleding van de respectievelijke salons. Aan de ene zijde is de deur beschilderd en aan de andere zijde is hij afgewerkt met een imitatie-houtbeschildering.

De voormalige "Auditieruimte" kenmerkt zich door het bepleisterde plafond met centraal een rijk uitgewerkte rozet en met in de hoeken een uitsparing voorzien van een jachttrofee in combinatie met een pijlenkoker, lauwerkrans en bloemenranken. Het geheel wordt afgelijnd door een parellijstje.

De marmeren schouw is centraal voorzien van een rechthoekig paneel met voorstelling van een harp geflankeerd door een palmtak. De schouw bewaart een haardscherm met florale motieven en kariatiden. De oorspronkelijke kachel bleef bewaard. De schouwmantel is voorzien van een rechthoekige spiegel ingewerkt in een houten omlijsting, bovenaan voorzien van een medaillon met onder meer acanthusbladeren.

Deze ruimte geeft ook uit op de lange gang die doorloopt tot achteraan. De deur is afgewerkt met een hout-imitatiebeschildering en bewaard hang- en sluitwerk. Deze ruimte wordt ook verlicht door een groot rechthoekig raam voorzien van gekleurde glas-inloodramen. Vrij eenvoudige ornamentiek en elementen die verwijzen naar de muziek zoals de notenbalk.

1.3.2.3. Bureau

In de ruimte achter de winkel bevindt zich een klein bureau. Deze ruimte bewaart een parketvloer in visgraatmotief. De wanden zijn afgewerkt met een lambrisering voorzien van eenvoudig paneelwerk. Centraal in de as van de deur staat een marmeren schouw met witmarmeren sierelementen zoals zonnebloemmotieven en een ruitmotief. De spiegel boven de schouw zit ingewerkt in een houten omlijsting, waarvan het topstuk is opgebouwd uit drie panelen respectievelijk voorzien van fruit met centraal een bloemenmand met een kenmerkend strikmotief. Deze ruimte wordt via een binnenraam verlicht dat uitgaat op de winkelruimte. Het binnenraam is voorzien van kleine roedeverdelingen.

1.3.2.4. Verbindingsgang naar pianolift

De lange gang, in het verlengde van de gevelbrede winkelruimte is voorzien van een mozaïekvloer met een boordje bestaande een geometrisch motief. De muren zijn afgewerkt met een lambrisering voorzien van imitatiegoudlederbehang of lincrusta. Lincrusta werd rond 1865 uitgevonden door de Engelsman Frederick Walton. Op die manier kon leer en zijde nagebootst worden.¹⁵

De wandbekleding is opgebouwd uit verticale vlakken opgebouwd uit een ruitmotief met bloemetjes afgezoomd door acanthusbladeren, erboven een fries met acanthusbladeren. Het behangpapier zet aan op een lage plint afgewerkt met een imitatiemarmerbeschildering.

Het bepleisterd plafond is opgebouwd uit eenvoudig lijstwerk en centraal een rozet met acanthusbladeren. Op het einde van de gang bevindt zich de toegang tot de pianolift.

¹⁵ BOT P. 2009: *Vademecum historische bouwmaterialen, installaties en infrastructuur*, 528.

1.3.2.5. Pianolift

De pianolift bedient twee verdiepingen, namelijk de eerste verdieping met de toonzaal en de tweede verdieping met het atelier. De pianolift is voldoende groot om een buffetpiano te plaatsen of een vleugel op zijn zij te zetten. De liftkooi is opgehangen aan twee stalen draden die verbonden zijn met een contragewicht. Iedere draad loopt over twee geleidingswielen bovenaan de liftschacht. De toegang tot de liftschacht is op de eerste verdieping voorzien van een deur en op de hoogste verdieping afgesloten met een rolluik. Het hijsen of laten zakken van de kooi gebeurt met mankracht. Er is een stevig doorlopend touw voorzien, dat bovenaan de liftkooi over een wiel loopt met een grote diameter. De kracht wordt met tandwielen en een ketting overgebracht op de twee assen waarover de staaldraden van de liftkooi lopen. Er is een remsysteem voorzien om de lift op het juiste niveau te blokkeren.¹⁶

De toegang tot de lift is voorzien van een cementtegelvloer met onder meer florale motieven. Langs de liftschacht bevindt zich een smalle houten wenteltrap naar de eerste en de tweede verdieping.

1.3.2.6. Traphall

Halverwege de gang zit de trap naar de verdieping. De toegang tot de trap halverwege de gang wordt gemarkeerd door rijk uitgewerkte modillons voorzien van acanthusbladeren. Een bordestrap geeft toegang tot de verdieping. De trappaal is voorzien van een Brugs beertje dat een stadsschild van Brugge vasthoudt. De trapleuning is opgebouwd uit eenvoudige spijlen. De muren langs de trap zijn voorzien van hetzelfde behangpapier als in de gang (lincrusta). In de traphall valt veel licht door de verschillende binnenramen en de lanterneau of lichtkoepel. Op de begane grond bevindt zich boven de rijk uitgewerkte modillons een rechthoekig raam met kleine roedeverdeling met imitatiehoutbeschildering. Het binnenraam op de begane grond verschaft eveneens licht aan de kleine leefruimte of bureauruimte die zich achter de winkelruimte bevond. Op de verdieping komt licht binnen via het binnenraam, met in de onderste en de bovenste zone een geometrische roedeverdeling. Dit raam is voorzien van gekleurd glas om de privacy van de privé-vertrekken te waarborgen. Het lanterneau is voorzien van een grote roedeverdeling.

De ruimte onder de trap is afgesloten door een raam met kleine roedeverdeling. Het houtwerk is voorzien van een hout-imitatiebeschildering.

1.3.2.7. Toonzaal voor muziekinstrumenten

De toonzaal voor muziekinstrumenten is ondergebracht in het volume haaks op het hoofdvolume. Op de verdieping bevindt zich een toonzaal voor muziekinstrumenten. Oorspronkelijk was hier de pianotoonzaal ingericht. Via de lift konden de piano's op de verdieping gebracht worden. De inrichting van de toonzaal dateert van 1935. Volgens een bewaarde bouwaanvraag van 1935 werd het bestaande volume verhoogd met een bouwlaag.¹⁷ In de plaats kwam een volume van twee bouwlagen hoog. De toonzaal is toegankelijk via een deur met imitatiehoutbeschildering en bewaard hang- en sluitwerk. Het plafond is voorzien van houten panelen met ingewerkte lichtarmaturen. De ramen zijn voorzien van gekleurd glas en geometrische roedeverdeling. De ramen zijn aan de binnenkant afgewerkt met een imitatiehoutbeschildering. De vloer bestaat uit een parket gelegd in een geometrisch motief. De muren zijn voorzien van houten consoles waarop bustes staan van musici.

¹⁶ Deckers G 1990: Liften, een levend technisch patrimonium in: M&L, 9e jg. Nr.4.

¹⁷ Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 593/1935.

Dit volume werd ook voorzien van een lift die de twee verdieping bediende, zowel de toonzaal op de eerste verdieping als de werkplaats op de tweede verdieping. Op de eerste verdieping konden via een dubbele deur de piano's in de toonzaal gezet worden. Het atelier op de verdieping is voorzien van een rolluik.

1.3.2.8. Werkplaats/atelier

In hetzelfde pand is een atelier ondergebracht voor het herstellen van muziekinstrumenten. Aangezien dit atelier en de pianotoonzaal zich op de verdiepingen bevonden, is er een handmatig bediende pianolift aanwezig. Op de tweede verdieping bevindt zich de "werkplaats" waar muziekinstrumenten konden hersteld worden. Een smalle houten spiltrap langs de liftkoker verschaft toegang tot de toonzaal en tot het werkatelier. Het atelier is sober afgewerkt. Via drie muuropeningen met bewaard schrijnwerk valt licht binnen in het atelier. Het schrijnwerk wordt gekenmerkt door kleine roedeverdelingen. De toegang tot de werkplaats is voorzien van een deur met planchettes geïntegreerd in een dito wandafwerking.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 23 februari 2017. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming. Behoudens verborgen gebreken, bevindt het gebouw zich in een goede bouwfysische toestand.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. Historische waarde

De muziekwinkel van de familie Rombaux in de Brugse binnenstad werd opgericht op het einde van de Eerste Wereldoorlog. Tot op heden is deze kwaliteitszaak een begrip in Vlaanderen als een kwaliteitsvolle muziekwinkel.

De winkel is ondergebracht in een pand met een lange voorgeschiedenis. Het pand maakte deel uit van het 16de-eeuws complex zogenaamd "Onze Lieve Vrouw van Montserrat". Het complex was voorzien van een fraai uitgewerkte renaissancepoort die een belangrijke plaats inneemt in de architectuurgeschiedenis. In 1840 werd het bestaande pand grondig verbouwd. Volgens de bouwvergunning werd een bijkomende verdieping aangebracht. Op de tekening van de bestaande toestand zien we duidelijk dat het gaat over in oorsprong vier afzonderlijke panden telkens voorzien van een schild- of zadeldak. De Renaissancepoort bleef behouden. In 1870 werd het pand opgesplitst in vier afzonderlijke woningen. De renaissancepoort werd overgebracht naar de Boomgaardstraat. Met de opdeling van het pand in vier afzonderlijke woningen en de overbrenging van de poort in 1874-1876 naar de Boomgaardstraat komt een einde aan de geschiedenis van het huis "Montserrat". De vier woningen werden afzonderlijke verhuurd of verkocht. De huidige muziekwinkel Rombaux was te situeren in het derde huis met gedetailleerde voordeur. Het pand Mallebergplaats nummer 13 had sinds 1870 een winkelfunctie. Het werd gebruikt door de Siciliaanse fotograaf Corrado Valvo en later door de niet-Brugse fotograaf Louis Arthur Brayer. In 1882 verliet hij het pand aan de Mallebergplaats en werd hij opgevolgd door twee fotografen namelijk Jeanne Hermans en Caroline Gerard. Haar fotostudio behield ze tot 1925 in het pand Mallebergplaats nummer 13. De traditie van fotografen eindigde dan. Er kwam een fietsenhandel in de plaats. In 1924 werd een aanvraag ingediend door

de toenmalige eigenaar Houtaert voor het *"plaatsen van eener dubbele vitrien met portael en oprollende luik, alsook het aanbrengen eener loggia in den voorgevel van het huis Mallebergplaats n° 13"*. De toen eenvoudige lijstgevel met een dubbelhuisopstand van drie traveeën breed en twee en een halve bouwlaag hoog werd voorzien van een winkelpui. De winkelruimte bevond zich op de verhoogde begane grond en was toegankelijk via enkele traptrades. De neoclassicistisch getinte winkelpui is drieledig opgebouwd en bestaat uit een verdiept geplaatste centrale toegang geflankeerd door twee grote winkelramen met kleine roeden in de bovenlichten. De geprofileerde puibalk was voorzien van panelen in een geprofileerde omlijsting. Op de verdieping werd centraal een erkeruitbouw geplaatst, die qua vormgeving aansluit bij de winkelpui. Intern werd het gebouw ook grondig verbouwd. De verhoogde begane grond kreeg twee winkelruimtes met daarop aansluitend een salon. Achteraan was er een atelierruimte voorzien.

In 1926 komt het pand in handen van de familie Rombaux en start een nieuw tijdperk. Het originele concept van 1926, de ruimteverdeling en zeer rijke interieurafwerving van de winkelrichting bleven steeds bewaard en wordt gedurende de eerste helft van de 20ste eeuw nog uitgebreid met kwaliteitsvolle toevoegingen waaronder een toonzaal voor muziekinstrumenten op de verdieping aangekleed in 1935. De zeer hoge mate van authenticiteit maakt van deze winkel een uitzonderlijke en zeldzame getuige van een winkel die gespecialiseerd was in de verkoop van muziek, partituren en muziekinstrumenten. Gelijkaardige voorbeelden zijn niet gekend in Vlaanderen.

De muziekwinkel Rombaux is nog steeds een begrip in Brugge en een belangrijke speler in de muziekwereld. Ze was steeds vertegenwoordigd op de handelsbeurs in Brugge en stond hier met een uitgebreide stand waarop de nieuwste modellen werden tentoongesteld. In de belangrijkste kranten zoals "La Patrie" en "Journal de Bruges" werd steeds een advertentie opgenomen. Volgens de advertentie kon je bij het Huis Rombaux terecht voor onder meer "pianos, radio, pick-up, musiques, phonos et disques". Bij de familie Rombaux kon je ook terecht voor het huren van muziekinstrumenten, het herstellen en de aankoop ervan. Ze waren ook gespecialiseerd in snaar- en tokkelinstrumenten. Hier kon je ook terecht voor de aankoop van langspeelplaten van de belangrijkste platenfirma zoals "His masters voice", "Pathe" en "Columbia". "La voix de son maître" of "his masters voice" was een Brits platenlabel. "His masters voice" bracht in de eerste decennia van de 20ste eeuw veel platen uit, eerst op een wasrol, later op 78-toerenplaten en groeide snel uit tot één van grootste platenmaatschappijen ter wereld. "Columbia" is een Amerikaanse platenmaatschappij, ontstaan in 1888.¹⁸

2.1.2. Architecturale waarde

De muziekwinkel Rombaux is een uitzonderlijk gaaf bewaard en zeldzaam voorbeeld van een speciaalzaak met bewaarde interieurinrichting. De winkel is ondergebracht in een statig pand met bijzonder rijke interieuraankleding.

Bij de winkel Rombaux is het duidelijk dat het pand is ontworpen om klanten aan te trekken en te bekoren. De architectuur van een handelspand dient letterlijk en figuurlijk als een uithangbord voor de winkel die erop gericht is om de klant aan te trekken en te bekoren en vooral aan te zetten tot kopen.

De gevelarchitectuur en het interieurontwerp van het handelspand nodigt de muziekliefhebber uit om het pand binnen te stappen. In sierlijke letters "Musique" aan de toegang tot de winkel nodigen de klanten uit om de winkel binnen te gaan. De vroegere opschriften op de puibalk "La voix du maitre, Pathé en Columbia" maken reclame voor de belangrijkste platenfirma's van die tijd. Oorspronkelijk was de winkel ook voorzien van het typische uithangbord van "His masters voice" (de grammofoonplaat met de Jack Russell).

¹⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Columbia_Records.
https://nl.wikipedia.org/wiki/His_Master%27s_Voice

Het winkelinterieur is verzorgd en functioneel ingericht. De opschriften in de winkel verwijzen naar de pianotoonzaal op de verdieping en de auditiezaal in het achterliggende salon.

In de auditiezaal werden de klanten uitgenodigd om te luisteren naar grammofoonplaten, later de langspeelplaten en cd's. Op die manier konden de klanten in alle rust en in een mooi kader genieten van de muziek voor ze over gingen tot de aankoop ervan. De voormalige "auditieruimte" was ingericht als een soort salon waar naar muziek kon geluisterd worden. Het salon was toegankelijk via een deur met fraaie glas-in-loodramen. Het salon kenmerkt zich door een bepleisterd plafond met centraal een rijk uitgewerkte rozet en met in de hoeken een uitsparing voorzien van de voorstelling van een jachttrofee in combinatie met een pijlenkoker, lauwerkrans en bloemenranken. Het geheel wordt afgelijnd door een parellijstje.

De marmeren schouw is centraal voorzien van een rechthoekig paneel met voorstelling van een harp geflankeerd door palmtakken. De schouw bewaart een haardscherm met florale motieven en kariatiden. De oorspronkelijke kachel bleef bewaard. De schouwmantel is voorzien van een rechthoekige spiegel ingewerkt in een houten omlijsting, bovenaan voorzien van een medaillon met onder meer acanthusbladeren.

Deze ruimte geeft ook uit op de lange gang die doorloopt tot achteraan. De deur is voorzien van een houtimitatiebeschildering en bewaard hang- en sluitwerk. Deze ruimte wordt ook verlicht door een groot rechthoekig raam voorzien van gekleurde glas-in-loodramen met vrij eenvoudige ornamentiek en elementen die verwijzen naar de muziek zoals de notenbalk.

Ook de winkelpui en gevelreclame zijn architecturaal vaak zeer typerende elementen. Vanuit architectuurhistorisch opzicht zijn winkelpanden een bijzonder interessant gegeven, aangezien zij steeds mee-evolveerden met de laatste mode en bijgevolg vaak een hoge architecturale waarde bezitten.

De architecturale uitwerking van het handelspand is nauw verbonden met het winkeltipe en de koopwaar die men aanbood. De opstelling van de winkelrichting is ook een belangrijk element. De winkel moet er niet enkel mooi uitzien, maar moet functioneel zijn en had tot doel om zoveel mogelijk te verkopen. Bij de opstelling van de toonbanken en de rekken voor winkelwaren werd hiermee rekening gehouden. Een goed architecturaal concept gericht op de verkoop kan een winkel bijgevolg een architecturale waarde verlenen. In de winkelruimte treffen we een kastenwand aan waarin de partituren werden bewaard. De kleinere muziekinstrumenten zoals violen staan ten toon gesteld in kasten met glazen deuren. Achteraan de winkel zijn twee luxueuze salons, die dienst deden als "auditiezaal". In hetzelfde pand is een atelier ondergebracht voor herstellingen aan muziekinstrumenten. Aangezien dit atelier en de pianotoonzaal zich op de verdiepingen bevonden, is er een handmatige pianolift aanwezig. Symbolen uit de muziekwereld en opschriften in de winkel verwijzen naar de functie als muziekwinkel.

De winkel "Rombaux" is een representatief voorbeeld van het neoclassicisme. Het neoclassicisme (ca. 1770-1840) is een architectuurstijl die teruggrijpt naar de vormentaal van de Klassieke Oudheid, als reactie op de rijke ornamentiek van de barok en rococo. In haar meest pure vorm is het neoclassicisme "een stijl die beantwoordt aan de wetten van het getal". Regelmatige tracés en wiskundige verhoudingen bepalen de opbouw van gevel en plan. De neoklassieke woningarchitectuur oogt vrij strak en streng. Het ontwerp wordt gekarakteriseerd door primaire vlakverdelingen in de gevels. De witte bepleisterde gevels worden in de 19de eeuw bepalend voor het straatbeeld. Bouwmaterialen zoals baksteen, hout en natuursteen worden uniform overpleisterd en/of beschilderd. De ramen, doorgaans eenvoudige rechthoeken, worden gelijkmatig verdeeld over de gevel. Soms wordt alleen de gevelverdieping, dikwijls als sokkelzone opgebouwd, afgescheiden van de bovenliggende verdiepingen door een horizontale lijst (doorgetrokken lekdrempels of cordonlijst). Deze lijsten kunnen gebruikt worden voor het markeren van de andere verdiepingen, eventueel van elkaar gescheiden door een fries. Door verschillen in de

hoogte van de bouwlagen kan men eveneens een bepaalde verdieping accentueren door bijvoorbeeld het plaatsen van een erker. In sommige gevallen blijft de gevelbepleistering volledig vlak, ofwel worden de gevels grafisch benaderd door het traceren van imitatievoegen ("Franse voegen"). Binnen dat streng en beperkt repertorium in de architectuur is er een grote variatie in de compositie mogelijk.

Parallel met de opkomst van bijvoorbeeld het eclecticisme, de neogotiek en andere neostijlen zal de neoclassicistische bouwstijl tijdens de tweede helft van de 19de eeuw in aangepaste vorm doorleven. Deze vorm van neoclassicisme wordt in de thesaurus van de inventaris van het onroerend erfgoed als volgt gedefinieerd¹⁹: "*Het neoclassicisme inspireert zich op de classicistische architectuur met ornamenten zoals ovale medaillons, laurierguirlandes, voluutconsoles, enz. Deze stroming heeft net zoals het classicisme een voorliefde voor orde en symmetrie, maar gaat vrijer om met de classicistische ornamentiek. De gevels zijn vaak, maar niet altijd, bepleisterd (tweede helft 19de eeuw en eerste kwart 20ste eeuw).*" Stilistisch beantwoordt de winkel Rombaux aan deze definitie. Het betreft een typische bepleisterde "lijstgevel" uit de tweede helft van de 19de eeuw. De gevel van het pand Mallebergplaats nummer 13 is sterk symmetrisch opgebouwd, met een centrale deurtravee die wordt bekroond door een ballusterbalkon op zwaar uitgewerkte voluutconsoles. De begane grond is voorzien van een sterk symmetrisch opgebouwde winkelpui aanzettend op een plint van blauwe hardsteen. Samen met cordonlijsten en doorgetrokken lekdrempels zorgen zij voor een horizontale geleding die de bouwlagen markeren. De classicistische ornamentiek vindt men terug bij de erker, de winkelpui, de vensteromlijstingen voluutconsoles van de kroonlijst en het balkon.

De aankleding van het interieur illustreert het neoclassicisme, zowel voor de aankleding van de winkelruimte, als de aankleding van de "auditiesaal". Kenmerkende stijlelementen zijn onder meer medaillons, laurierguirlandes, voluutconsoles, acanthusbladeren, pijlenkokers, strikmotieven, eierlijsten, ...

Met de interieurafwerkingen van handelspanden worden zowel de afwerking van de verkoopsruimte, als deze van aansluitende productie- of stockageruimten en woonvertrekken bedoeld. Er is in het bijzonder aandacht voor de elementen en het meubilair dat typerend is voor winkels, zoals een toonbank, (wand)kasten en -meubelen, maar ook opslagrekken en -kasten (met of zonder bijhorende ladders), De winkelramen en -puien waren bij uitstek een modegevoelig element van de handelszaken. Hun uitwerking en vormgeving bezitten dan ook vaak een hoge artistieke waarde. Door de aanwezigheid van een winkelpui valt het pand ook op in het straatbeeld en kan het zich onderscheiden van de andere niet-commerciële panden in de straat.

De interieurelementen van de winkel Rombaux zijn representatief voor het neoclassicisme in het eerste kwart van de 20ste eeuw. Zowel de aankleding van de winkel als de uitwerking van de specifieke kasten is geïnspireerd op het neoclassicisme. De representatieve ruimtes van de winkel zijn voorzien van rijke stucwerkplafonds, marmeren schouwen, schouwen met marmerimitatie, mozaïekvloer, parketvloeren, deuren met sierlijke glas-in-loodramen, de afwerking van de lincrusta en de deuren met kwaliteitsvolle marmerimitaties. Uit de opsomming van bovenstaande interieurelementen blijkt dat het winkelinterieur zeer rijk is aangekleed en getuigt van echt vakmanschap.

¹⁹LOIR C. 2009: *Bruxelles Néoclassique. Mutation d'un espace urbain.*

VANDENBREEDEN J., EVRARD J., BASTIN C. & DIERKENS_AUBRY F. 1994: De 19de eeuw in België: architectuur en interieurs.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Neoclassicisme* [online],

https://thesaurus.onroenderfgoed.be/conceptschemas/STIJLEN_EN_CULTUREN/c/12

(geraadpleegd op 15 januari 2018).

De private ruimtes zoals de bureauimte en de ruimte in het verlengde van de auditieruimte zijn minder rijk gedecoreerd, maar zijn eveneens voorzien van een verzorgde afwerking, met onder andere marmeren schouwen, parketvloeren, deuren met kwaliteitsvolle marmerbeschilderingen en lambriseringen. De gang en traphall zijn voorzien van een lambrisering met beschilderde lincrusta.

Op de verdieping illustreert de voormalige pianotoonzaal een aankleding in art-decostijl. Bij de aankleding van deze toonzaal werd gekozen voor een kwaliteitsvolle en doorgedreven aankleding van de ruimte. Bij de afwerking van de deuren bijvoorbeeld werd gekozen voor een kwaliteitsvolle marmerimitatietechniek.

De ensemblewaarde, het samengaan van interieurafwerking, (gevel)architectuur en meubilair in een totaalconcept wordt eveneens gevat onder artistieke waarde.

2.1.3. Industrieel-archeologische waarde

In de muziekwinkel Rombaux is een pianolift aanwezig die de industrieel-archeologische waarde verantwoordt. Deze op maat gemaakte pianolift bedient twee verdiepingen, namelijk de eerste verdieping met de toonzaal en de tweede verdieping met het atelier. De pianolift is voldoende groot om een buffetpiano in te plaatsen of een vleugel op zijn zij te zetten. De liftkooi is opgehangen aan twee stalen draden die verbonden zijn met een contragewicht. Iedere draad loopt over twee geleidingswielen bovenaan de liftschacht. De toegang tot de liftschacht is op de eerste verdieping voorzien van een deur en op de hoogste verdieping afgesloten met een rolluik.

Het hijsen of laten zakken van de kooi gebeurt met mankracht. Er is een stevig doorlopend touw voorzien, dat bovenaan de liftkooi over een wiel loopt met een grote diameter. De kracht wordt met tandwielen en een ketting overgebracht op de twee assen waarover de staaldraden van de liftkooi lopen. Er is een remsysteem voorzien om de lift op het juiste niveau te blokkeren.

Deze pianolift is een zeldzaam bewaard voorbeeld van een op maat gemaakte lift die specifiek werd gebruikt om piano's op de verdieping te krijgen waar de pianotoonzaal en het atelier gevestigd was.

2.2. Motivering van het type bescherming

Muziekhandel Rombaux wordt beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarden."

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit. De afbakening omvat het volledige perceel (849 Y, 1ste afdeling, sectie A) waarop de muziekhandel Rombaux gelegen is.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend erfgoed:

- Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.
- Opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. (ID 29445).²⁰

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

- De gewestplanbestemming: woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde is van toepassing voor het gehele gebied. ²¹
- Het voorgestelde monument maakt deel uit van de Brugse binnenstad sedert 2000 ingeschreven op de Lijst van het Werelderfgoed van de UNESCO Conventie van 1972.
- Het voorgestelde monument is gelegen in de historische stadskern die opgenomen is opgenomen als archeologische zone in de inventaris van het archeologisch erfgoed (ID: 140001).²²

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale instandhouding van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

Omdat sommige handelingen schadelijk zijn voor de erfgoedwaarden en aanleiding kunnen geven tot het verloren gaan van erfgoedelementen of erfgoedkenmerken zijn een aantal handelingen absoluut verboden. Ook deze zijn opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. Voor deze handelingen kan geen vergunning of toelating worden gegeven.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat

²⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Burgerhuis Onse Vrouwe van Montserrat* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/29445> (geraadpleegd op 22 februari 2018).

²¹ Geoportaal Onroerend Erfgoed, GRB, *Mallebergplaats nummer 13, Brugge* [online], <https://geo.onroenderfgoed.be> (geraadpleegd op 25 september 2017).

²² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Historische stadskern van Brugge* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140001> (geraadpleegd op 22 februari 2018).

moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerend erfgoeddecreet en Onroerend erfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen, zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

4.1. Archiefbronnen

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 220/1909.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 142/1924.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 342/1926.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 593/1935.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 146/1940.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 508/1945.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 255/1946.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nummer 693/1946.

4.2. Internetbronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Neoclassicisme* [online], https://thesaurus.onroenderfgoed.be/conceptschemas/STIJLEN_EN_CULTUREN/c/12 (geraadpleegd op 15 januari 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Burgerhuis Onse Vrouwe van Montserrat* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/29445> (geraadpleegd op 22 februari 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Historische stadskern van Brugge* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140001> (geraadpleegd op 22 februari 2018).

GEOPORTAAL ONROEREND ERFGOED, GRB, *Mallebergplaats nummer 13, Brugge* [online], <https://geo.onroenderfgoed.be> (geraadpleegd op 25 september 2017).

4.3. Literatuur

BOT P. 2009: *Vademecum historische bouwmaterialen, installaties en infrastructuur*, 528.

DECKERS G 1990: Liften, een levend technisch patrimonium in: M&L, jg.9, nr.4.

ENNEKENS K. 2014: *Goed bewaarde winkelinterieurs*. Antwerpen.

GILTÉ S. & VANWALLEGHEM A. 1999: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Oudste kern, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA Noord, Brussel – Turnhout, 179.

RAU J. 1991: De "Onse Vrouwe van Montserratpoort" te Brugge, *Brugs Ommeland*, XXXI, 1-2, 65-84.

RAU J. 2001: Een eeuw Brugge 1800-1900, Brugge, 46-47.

RUDD J.B. 1823: *Collection De Plans, Coupes, élévations, Voutes, Plafonds, Etc., Des Principaux Monuments D'architecture Et De Sculpture De La Ville De Bruges, Depuis Le 14e. Jusqu'au 17e. Siècle*. A Bruges: chez Bogaert-Du Mortier.

VANDENBREEDEN J., EVRARD J., BASTIN C. & DIERKENS_AUBRY F. 1994: De 19de eeuw in België: architectuur en interieurs.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan bij de bescherming.

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Cultuurgoederen

De voor bescherming voorgedragen cultuurgoederen zijn in een afzonderlijke bijlage bij het ministerieel besluit opgenomen (bijlage 3). Deze bijlage bevat zowel een oplistings van de cultuurgoederen, een beschrijving als een uitgebreide motivatie.

5.4. Documentatie

5.5. Criterianota